

Kenneth Boström

– en centralgestalt inom
nordiskt flugfiske

FOTO: LENNART BERGQVIST

SVENSKA FLUGAN | DAGSLÄNDORS NAMN PÅ SVENSKA | SPECIALDESIGNADE SPÖN I BAMBU |
SPÖN I KOMBINERADE MATERIAL | RACKELHANEN | STREAKIN' CADDIS | DELBAR VADARSTAV |
SMIDIG HÅVKONSTRUKTION | VATTENVÅRD | FLUGFISKEUNIVERSITET | FLUGFISKE I NORDEN |

Kenneth Boström – en centralgestalt inom nordiskt flugfiske

Vi är generösa med omdömen i dag, ibland väl frikostiga. Ganska ofta beskrivs någon som »renässans-människa«, en ganska pretentiös karakteristik som tecknar en person präglad av nyfikenhet inför alla livets yttringar: konst, litteratur, filosofi, musik, vetenskap, ja allt – och med kreativ förmåga att uträtta något på hart när alla dessa områden. Kanske man ska vara försiktig med att dela ut sådana omdömen (det är sällan jorden föder en Leonardo da Vinci), men begränsar man sig till ett snävt fält än det som innefattar all mänsklig verksamhet, finns möjlighet att man stöter på någon som lever upp till epitetet. Inom flugfiskets värld kan man mycket väl kalla Kenneth Boström för en renässans-människa.

TEXT: CARL ANDERBERG

FOTO: STEFAN ANDERBERG OCH LENNART BERGQVIST

DET VAR MENINGEN att den här artikeln skulle belysa Kenneth Boströms roll som självlärd spöbyggare, en av de tre svenskar som mig veterligen gav sig i kast med bambun innan instruktionsböcker av Everett Garrison med flera banade en lättgången väg för en växande skara bambu-hobbyister. Det stod emellertid snart klart att det inte går att begränsa Kenneth inom så snäva ramar. Han har nämligen kastat sig över flugfisket ur alla tänkbara aspekter och blivit banbrytare på de flesta flugfiskeområden. I sanning en flugfiskets »renässansmänniska«.

Boström föddes i Osby, men familjen var rörlig och han fick lära sig att leva på många platser innan pappan startade ett snickeriföretag i Älmhult, den ort vi vant oss att förknippa Kenneth med. Men lite av normaliserande blev ändå kvar, livet med en ständigt flyttande familj har gjort Kenneth till en person som aldrig slagit sig riktigt till ro, varken geografiskt eller professionellt. Utöver att bo här och där i Sydsverige har han ägt sommarvister i Norge och hans många fiskeresor har fört honom över nästan hela den del av jordklotet där det finns öring – och han har provat på det mesta inom flugfisket. Men låt oss återvända till artikelns utgångspunkt, till spöbyggnaden.

Spöbyggaren

I SKARVEN 1960 70-tal var bambun på retur. Nu härskade glasfibern och en firma som Arjon i Malung fick lägga ned splitcane-tillverkningen. Moon i Malung också. Så även den småländska spöfirman Ryd. Men en ung smålänning hade vuxit upp med flugfisket under en förstående pappa och kunde inte riktigt acceptera utvecklingen mot material som inte motsvarade en flugfiskares krav. Kenneth hade fostrats med bambuspön från Hardy med flera och ribban låg där.

Men nya Hardy-spön, för att inte tala om amerikan-

ska bambuspön, var dyra. Kunde man inte göra spön själv? Så ungefär började en märklig karriär; Kenneth köpte upp Ryds bambu och diverse annan utrustning därifrån, bland annat deras fräs, och började experimentera i pappas snickeriverkstad. Fräsen visade sig alltför opålitlig för fintapering men dög gott till grovfräsning av bambuspjälarna. Resten fick Kenneth fixa med hjälp av gott sinne för träbearbetning – en god skola.

Problemen var många men efterhand förstod Kenneth alltmer och det ena spöet efter det andra tog form. Man kan säga att Kenneth lärde sig utifrån erfarenhet – inga vägledare, ensam, autodidakt. Lika unik som Lars Lönn, vår förste splitcane-pionjär, tog han de mödosamma stegen att till slut kunna forma flugspön med unika kastegenskaper och av hög kvalitet. Visserligen fick han så småningom möjlighet att besöka såväl Leonards som Orvis, men ändå. Den som har något hum om flugspön förstår prestationen.

The word got out – ryktet spreds. Snart såg vänskretsen och fler vilken potential som fanns här; en svensk spömakare med kompetens att göra spön i klass med de allt mer svåruppnåeliga amerikanska. Kenneth fick fullt upp, hela svenska eliten ville plötsligt ha hans spön. Allan Petersson, grundaren av Fly Dressing, var inte sen att ta Kenneths talang i anspråk och lät denne ta fram en serie spön som såldes av Husqvarna-firman. *Mayfly*, *Stonefly* och *Caddis* som de fick heta var egentligen Kenneths egna favoritkonstruktioner. Men Kenneth tänkte längre än så, därom återkommer vi. Först något om Kenneths syn på flugspön och i synnerhet bambu.

Kenneth Boström betonar två saker: att sträva efter spöegenskaper som är viktiga för ett bra fiskespö och att bygga spöet så det kan utföra de kast som vattnet ifråga kräver. Det kan gälla förmågan till kurvkast, mjuk presentation eller något annat. Bambun måste också väljas med hänsyn till vad spöet ska förväntas prestera. Sådana saker som aktionsberäkningar kommer därför lite i andra hand. Han inser också värdet av att spöet konstrueras efter det kasttemperament fiskaren kan tänkas ha. Följden av allt detta blir givetvis att ett spö förblir prototyp till dess att målen uppnåtts.

Mästerstycket

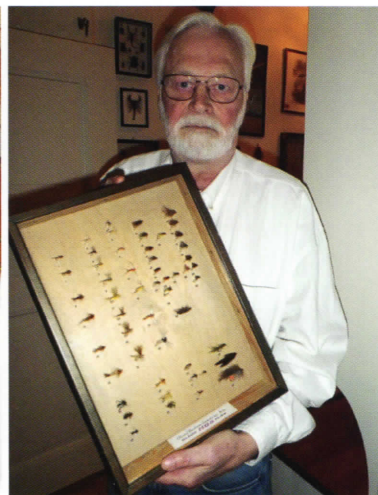
I NÅGOT NUMMER av *Sportfiskaren* under 70-talet beskrev Bengt Öste ett 7 fots spö av Kenneths hand. Det var avsett för kurvkast i halländska Vänneån och bar beteckningen »Side by Side Steady-Built«. Tanken bakom spöet: ett spö med en topp som inte slängde i sidled förrän just kurvkastet skulle ansättas. Spöet finns fortfarande kvar och vi får se det. Man behöver inte vara spömakare för att förstå vilket ingenjörarbete som ligger bakom: De yttersta 30–40 centimetrarna är toppen nästan platt! Normalt avsmalnar varje spjåla (strip) med en konstant vinkel av 60 grader. I denna toppdel finns *ingen!* spjåla med den-

na vinkel, vinkeln och därmed spjälans bredd ändras progressivt grad för grad tills rätt summa av 360 grader uppnås – på varje avsnitt. Utan limglipor. Ett mästestycke! Något liknande hade förmodligen aldrig gjorts tidigare.

Flugmönster och insektslära

KENNETHS MERITLISTA sträcker sig långt utanför spömakarens domäner. Vem har exempelvis inte fiskat med en Rackelhane, denna så raffinerat förenklade fluga, långt bortom den traditionella hacklade? Att ta till sig ett nytt material, syntetiskt, strunta i hundra år av konventioner, är så typiskt Kenneth. Halford med flera gamla gudar roterade nog i graven inför kreativiteten, men vår tids fiskare fick anledning till en och annan eftertanke. Fast egentligen missförstods idén med Rackelhanen av de flesta; den uppfattades främst som en torrfluga. Kenneths idé var en annan. I Vänneån hade han sett hur öringen jagade stigande nattsländepuppor och väckte funderingar. Uppgiften blev att konstruera en fluga som kunde dras ner under ytan, för att sedan stiga framför nosen på fisken, precis som förebilden. Polygarnet i kropp och vinge gav dessa egenskaper samtidigt som poly-dubbingen band små luftbubblor utmed flugans kropp och gav illusionen av en stigande puppa.

Problemlösningen byggde på entomologiska iakttagelser och sökandet ledde Kenneth ständigt vidare. När vi i dag kallar Blue Winged Olive för »röd strömslända« är det honom och Tommy Bengtsson vi

Två spöbyggare i mästarclass möts – artikel-författaren Carl Anderberg gästar Kenneth Boström. Överst t h Kenneth med den flugplansch som Tomas Olsson gjorde, med flugor i serien Svenska Flugan. I soffan (tillsammans med virkande female) visar Boström ett av de första Rackelhane-spöna. Flugmontaget t h visar på Kenneths breda internationella kontaktnät, med namn som Poul Jorgensen, Art Flick, Lee Wulff, Vincent Marinaro med flera storheter inom flugfisket.

kan tacka för det. De sammanställde det som kom att bli artikelserien »Den svenska flugan« (*Sportfiskaren*), där i Sverige och Norden förekommande dagsländer försågs med svenska namn. Deras arbete utmynnade sedan i handboken *Dagsländer i öringvatten*. Genomslagskraften blev enorm och i dag känns det för de flesta naturligt att säga vasslända, stor simslända och så vidare. Man slipper latinet eller de engelska namnen, ett slags frigörelse samtidigt som en del av flugfiskets gamla snobbstämpel tonades ner.

Samarbetet mellan Kenneth och Tommy fick ett för tidigt slut. Tommy måste gå andra vägar och efterföljaren, handboken *Nattsländor i öringvatten*, har Kenneth som ensam författare. En bok med titeln *Övriga*

sländor och insekter vore också önskvärd. Underlaget finns, men det krävs också efterfrågan för att den ska bli till.

Boströms entomologiska intresse tog sig konkreta uttryck. Varför inte lansera flugserier baserade på de iakttagelser som han och Tommy gjort? Den kanske mest talangfulle flugbindare vi haft i Sverige, Tomas Olsson, kontaktades. Denne drabbades dock av svåra hälsoproblem som satte stopp för planerna och i dag finns endast en elegant trämonter med Tomas provflugor kvar.

Låt oss dröja kvar vid ämnet flugbindning. Visste du, att när du binder upp hacklet på torrflugor så som det beskrivs i Lennart Bergqvists *Modern flugbindning*

*Fälthandböckerna
Nattsländor i öring-
vatten och Dagslän-
dor i öringvatten.
Rackelhanespöet,
som är två i ett med
ett extra handtag.*

så är det Kenneth som ligger bakom den tekniken. Kenneth resonerade så här: Innan torrflugan kommer in i fiskens direkta synfält är dess avtryck i ytspänningen viktigt. Det är ju det enda fisken ser innan det så kallade fönstret ger den möjlighet att registrera flugans silhuett. Ingen slända trampar igenom ytan så som strålarna på en hacklad fluga gör. Om man försöker undvika detta genom att klippa ner hacklet på undersidan, så har man ändå de där förargliga hackel-stubbarna kvar. Binds däremot hackelstrålarna ut åt sidorna så undviks detta. Den första klassikern bunden med denna teknik blev den berömda »Hemsedalsflugan«, tillkommen i samband med en fiske-tur till norska Hemsila tillsammans med Preben Torp Jacobsen och Lennart Bergqvist. Och när du bränner vingar av hackel i stället för att stansa ut dem med Marinaros skärverktyg – gissa vem som ligger bakom den metoden och verktygen.

Vattenvård

IAKTTAGELSE, REFLEKTION, SLUTSATS – handling, är den metod som ligger bakom det Kenneth Boström gör: från spö, via tafs och ut till fluga. Och faktiskt mycket längre än så; när försurningsproblemen hopade sig över södra Sverige var han bland de första att reagera.

Kenneth blev en pionjär genom de kalkningsprojekt han initierade i exempelvis Vänneån. Tyvärr slog insatserna i detta fall inte väl ut och Kenneth är i dag tveksam till om vi har möjligheter att helt stoppa den negativa utvecklingen där. Ledsamt, men han var bland dem som ändå försökte.

Som visionär och framtidsman var det naturligt att Kenneths krafter togs i anspråk på skilda områden. En tid var han redaktör för tidningen Sportfiskaren och det föll sig naturligt att han fanns bland dem som 1979 drog igång Flugfiske i Norden – flugfiskarnas egentliga fackorgan – där han fortfarande är med i valberedningen. Det var logiskt att han också förmedlade sina kunskaper till andra, och tog initiativ till bildandet av »Flugfiskeuniversitetet« som han ledde efter sina riktlinjer vid kurser under en rad av år. Där stod han som instruktör i fisketaktik och vädningsteknik medan Lennart Bergqvist hade hand om flugbindningslektionerna och Dick Riberg kastträningen. Bengt Öste svarade för det praktiska fisket. Många av FiN:s läsare har haft stor nytta och glädje av dessa flugfiskarnas fältläger.

FOTO: THOMAS GUSTAVSSON

Redskapsutveckling

DET FINNS MER att tillägga. Ta Boströms geniala håvkonstruktion till exempel, den som fungerar som en snörpvad. Ta ett mjukt plaströr och trä över ett håvnät. Stoppa det i fickan. När chansen kommer – upp med det och håva fisken. Lyft, och fisken ligger där, fångad som i en bur av nät. Skonsamt och smidigt. Till och med stora gäddor kan landas med denna håv – när man lyfter håven runt en stor fisk dras den ihop och fungerar som en snara, ett slags variant av tailing – fast utförd framifrån! Eller den första »automatiserade vadarstaven«, som fällde ut sig klar till stöd så snart den drogs ur fodralet och samtidigt var ett multiverktyg, som den bästa schweiziska fickkniv. I dag kan man köpa amerikanska plagiat som bygger på Kenneths idé. Av alla sina uppfinningar håller Kenneth denna vadarstav som den kanske mest lyckade.

När Preben Torp Jacobsen skrev sin bok om »stangbygging« gick telefonledningarna varma mellan Hobro och Älmhult. Andan i PTJ:s hela bok präglas av Kenneths råd och syn på spömakeri. Faktum är att det kanske inte blev så mycket kvar för honom själv att tillägga när han till slut ombads att skriva en egen bok i ämnet... Dock hade han sparat några viktiga delar åt sig själv – teorierna runt kolfibern och idéerna bakom Rackelhane-spöet. Ni vet nog vad det rör sig om, ett spö där nederdelen är splitcane och överdelen kolfiber – en kombination av två helt skilda material. Tanken att kombinera material hade provats tidigare; Hörgårds i Norge hade sitt »Split-Glass«, där en splitcane-topp förenades med en nederdel av glasfiber. Kenneth tänkte tvärtom: Varför inte förena en bambudel med en överdel av kolfiber? Då kunde man få fram långa spön utan att de blev så topptunga att de tröttade kastarmen. Man skulle på ett hanterbart sätt få just de egenskaper ett långt spö har: goda mendningsegenskaper, fin styrning av flugan, bred linto-lerans, fina krokningsegenskaper, anpassat nyttjande av tunna tafsar med mera. Tanken bekräftas av att Kenneth än i dag har köpare av dessa spön. Dessa är inte traditionalister, utan fiskare som söker ett verktyg som uppfyller kraven för ett genuint fiskespö.

Kenneth har hjälpt många. Han tar inte från någon något, snarare ger. Inget av det han säger präglas heller av dogmatism eller besserwisser-mentalitet. Kanske det ligger i hans natur. Kanske ligger det i att han fått träffa så många av flugfiskets storheter och sett dem som jämlikar, vänner på fiskestigen. Kanske beror det på att han rest över hela jordklotet i flugfiskets tecken, till USA, Frankrike, Spanien, Bosnien, Kroatien, Nya Zeeland – och Marocko (Jo, det finns faktiskt öring där i Atlas-bergen). Kennet Boström skulle, om han ville, på sitt visitkort kunna skriva: spömakare, redskapsutvecklare, flugbindare, entomolog, författare, pedagog, tidningsman, redskapshandlare, globetrotter ...

